

14 במאי 2020

הנחיית רשות ניירות ערך בעניין השפעות משבר הקורונה על הגילוי והדיווח הכספי בדוח הרבעון הראשון לשנת 2020 ונושאים נוספים

לקוחות נכבדים,

נבקש לעדכנכם בקשר לפרסומי רשות ניירות ערך ("הרשות") מהימים האחרונים, הרלוונטיים בעיקר לגילוי הנדרש בדוח הרבעון הראשון לשנת 2020.

עמדת הרשות בנושא השפעות משבר הקורונה על הגילוי והדיווח הכספי הנכלל בדוח רבעון ראשון 2020

ביום 11 במאי 2020 הרשות פרסמה עמדת סגל חשבונאית, הכוללת דגשים שונים לעניין הגילוי והדיווח בדוח הרבעון הראשון 2020 לאור השפעות משבר הקורונה על התאגידים המדווחים, ובפרט דגשים ביחס לגילוי הנדרש בדוח הדירקטוריון והדוחות הכספיים. לעמדת הרשות המלאה לחץ [כאן](#).

יודגש, כי עמדת הרשות הנ"ל הינה בפרט בקשר עם דוח הרבעון הראשון כאמור, אך כמצוין בה הינה רלוונטית גם לדוחות העיתיים העוקבים.

בעמדה, הרשות מדגישה כי על אף שדוחות רבעוניים הם תמציתיים באופיים, הרי שנוכח הנסיבות החריגות יש להקפיד על מתן גילוי מורחב, מפורט ומלא, שיאפשר למשקיעים להעריך את השלכות המשבר על פעילות התאגיד.

העמדה החשבונאית כאמור מפרטת היבטים רבים ומקיפים בקשר לגילוי הרבעוני, ואנו ממליצים לחברות המדווחות לבחון את היבטי הגילוי בצמוד להוראות העמדה, תוך קבלת ייעוץ משפטי וחשבונאי היכן וככל שנודרש, תוך שאנו מניחים כי הרשות תקפיד על עמידה בהוראות הגילוי שבעמדה ומקום בו ימצאו חוסרים הרשות תפנה לחברות לפרסום דוחות רבעוניים מתוקנים ו/או משלימים.

העמדה כוללת בין היתר את הדגשים בנושאים המשפטיים והחשבונאיים הבאים:

- ✓ גילוי הנכלל בדוח הדירקטוריון
 - הגילוי להשלכות המשבר על תוצאות הפעילות נדרש בהתייחס לחלוקה למספר תקופות: (1) תקופת הרבעון הראשון עד תחילת השפעת המשבר על החברה (במהלכה הפעילות העסקית פעלה כרגיל); (2) תקופת הרבעון הראשון במהלכה ניכרו השפעות המשבר; ו- (3) התקופה שלאחר תום הרבעון ועד סמוך למועד פרסום הדוח (אירועים לאחר תאריך הדוח).
 - יש ליתן גילוי ביחס לסיכונים וחשיפות מהותיים עקב המשבר, ניתוח מגמות חשובות וגילוי על ההשפעות הספציפיות של המשבר על תוצאות הפעילות (תוך כימותן והכללת ניתוחי רגישות רלוונטיים, ככל שניתן, כגון הנחות בדבר משך המשבר והמגבלות שהוטלו, קצב ההתאוששות והיציאה מהמשבר).

- גילוי בדבר היבטי נזילות, מצב פיננסי ומקורות מימון.
- גילוי לתוכניות התאגיד במבט צופה פני עתיד, תחת תרחישים שונים, תוך פירוט ההנחות העומדות בבסיס המידע.

גילוי בדבר תזרים מזומנים חזוי

תאגיד הנדרש לתת גילוי בדבר תזרים מזומנים חזוי, נדרש **לבסס ולפרט באופן נאות את ההנחות העומדות בבסיס התזרים החזוי**. במקרה בו הדירקטוריון קבע כי אין בגירעון או בגירעון בהון החוזר לתקופה של 12 חודשים או תזרים מזומנים שלילי מתמשך מפעילות שוטפת, כדי להצביע על בעיית נזילות בתאגיד (כקבוע בתקנה 10(ב)(14)(א)(4) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970 ("תקנות הדוחות")), יש לפרט את הבחינה שערך הדירקטוריון והנימוקים להחלטתו, תוך פירוט הפרמטרים האיכותיים והכמותיים עליהם התבסס.

גילוי אודות הערכות שווי מהותיות ומהותיות מאוד

הערכות שווי בעת הנוכחית מאופיינות בסיכון מדידתי רב, ולפיכך ישנה חשיבות יתרה לגילוי של המודל, ההנחות, ההערכות שבבסיסן ודרך ביסוסן באופן מלא, ברור ומפורט, ובכלל זה שיעורי היוון שהונחו לתזרימים בכל תרחיש בנפרד. כמו כן, הרשות מדגישה כי הערכת שווי שכוללת הסתייגות של מעריך השווי באשר לשווי הנקבע (כגון שנוכח אי הוודאות השוררת לא ניתן לאמוד את השלכות המשבר על שווי הנכס) אינה יכולה להוות בסיס לשווי הוגן של הנכס לצורך הדוחות הכספיים. אמירות שאינן מצביעות על אי יכולת להסתמך על תוצאת הערכת השווי, אלא רק מצביעות על הגברת אי הוודאות וסיכוני המדידה ייבחנו לפי המקרה.

דגשים בנוגע להשלכות משבר הקורונה על הדוחות הכספיים

יש לבחון את השלכות המשבר על מדידה והכרה של פריטי הדוחות הכספיים לפי הוראות ה-IFRS ולכלול גילויים מתאימים מנקודת המבט הסובייקטיבית של התאגיד בהתאם לנסיבותיו. בין היתר, הרשות הדגישה בעמדה את העניינים הבאים:

- בחינת נאותות הנחת העסק החי וגילויים בדבר אי וודאויות מהותיות בקשר עם המצב הפיננסי - בבחינת הנחת העסק החי יש לכלול גילוי מפורט בנוגע להערכות התאגיד ולהנחות העומדות בבסיס הערכות אלה, ככל שמשבר הקורונה משפיע באופן מהותי או עלול להשפיע באופן מהותי על התאגיד. ככל שלהערכת התאגיד קיימת אי וודאות בקשר ליכולתו לעמוד בפירעון התחייבויותיו, שאינה מגיעה לכדי ספקות משמעותיים באשר ליכולתו להמשיך ולפעול כעסק חי, יש לכלול גילוי מפורט באשר להנחות שבבסיס הערכות אלה, לרבות תוכניות ההנהלה וסבירות התממשותן.

על רואה החשבון המבקר שכלל פסקת הפניית תשומת לב בדוח לנסחה באופן ברור כך שיובן באם הפנית תשומת לב זו הינה לאי וודאות במצב פיננסי או באם מדובר בהפניית תשומת לב לביאור בדבר השלכות המשבר, אשר אינן משפיעות על יכולת התאגיד לעמוד בהתחייבויותיו.

- שיקולי דעת משמעותיים ואומדנים מהותיים בדוחות הכספיים - יש להקפיד הקפדה יתרה על הגילוי בנוגע לשיקולי הדעת המשמעותיים שישומו על-ידי התאגיד לצורך הכנת הדוחות הכספיים ובנוגע לאומדנים המהותיים הנכללים בהם, בין היתר, תוך פירוט הנחות המפתח שהונחו בגיבושם; הרגישות של הערכים בדוחות להנחות, לשיטות ולאומדנים שעמדו בבסיס חישובם; תוצאות החישוב בתרחישים שונים; וכל גילוי נוסף רלוונטי.

- השפעות של אירועים שאירעו לאחר תקופת הדיווח - יש לבחון בנפרד אירועים שאירעו לאחר מועד הדיווח, תוך הפעלת שיקול דעת באם אירועים אלה מחייבי תיאום אם לאו, ולפרט את נימוקי

- התאגיד להחלטתו. מקום בו נקבע שאירוע אינו מחייב תיאום ואין זה מעשי לכלול גילוי אודות אומדן ההשפעה הכספית שלו, הרשות מעודדת מתן הערכה של אומדן זה על פני אי מתן הערכה כלל.
- מדידת שווי הוגן וירידות ערך נכסים - יש להקפיד על גילוי בנוגע להערכות התאגיד באשר לשוויים ההוגנים של הנכסים וההתחייבויות במקרים הנדרשים, ולירידות ערך שהוכרו, בהתאם להוראות התקנים החשבונאיים הרלוונטיים.
- העמדה כוללת דגשים בנוגע להשלכות משבר הקורונה על יישום הוראות תקן חשבונאי IFRS 9 ומודל הפסדי אשראי חזויים.

✓ השלכות המשבר על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי והגילוי

יש לבחון השפעתן של המגבלות שהוטלו עקב המשבר וצורות העבודה שגובשו על-ידי התאגידים לצורך המשכיות עסקית על אפקטיביות הבקורות הפנימיות על הדיווח הכספי והגילוי, ולקבוע בקרות חלופיות במידת הצורך.

המלצות ועקרונות מנחים נוספים לעריכת דוח הרבעון הראשון 2020

✓ מתן גילוי ספציפי ולא גנרי

יש להקפיד על מתן גילוי תוך התייחסות לנסיבותיו **הספציפיות** של התאגיד והענף בו פועל וההשפעות הרלוונטיות לו, וזאת חלף גילוי גנרי. בעמדה מובאות דוגמאות לגילוי נדרש ביחס לענפי הנדל"ן המניב, הנדל"ן היזמי, הקמעונאות והאופנה, הליסינג, התיירות ובתי השקעות.

✓ קיום דיון ייעודי באורגנים הרלוונטיים בנושא השפעות המשבר והיבטי הגילוי

אנו מציעים כי גילוי השפעות המשבר על התאגיד, כמצופה וכנדרש בהתאם לעמדת הרשות, **יידון כנושא נפרד על סדר היום במסגרת דיוני הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים ודירקטוריון החברה** בקשר לדוח הרבעון הראשון 2020 וכי המלצות הוועדה כאמור שתועברנה לדירקטוריון ראוי שיתייחסו גם להיבטי הגילוי כאמור.

במסגרת זו אנו מציעים, כי האורגנים כאמור יתמקדו, בין היתר, בתרחישים ובהנחות המהווים בסיס לגילוי בדוחות הכספיים ובדוח הדירקטוריון, וכי הדירקטוריון יאשר, אגב אישור דוח הרבעון הראשון (ובהתחשב בהמלצות הוועדה שתועברנה אליו), את ההנחות והתרחישים כאמור, כמו גם את תיאור פעולות התאגיד ואופן ההתמודדות שלו עם אירועי המשבר, במסגרת הגילוי בדוח הרבעון הראשון.

✓ דוגמאות הרשות לנושאים לבחינה ולדיון אגב אישור הדוחות

ההשפעה על הכרה בהכנסה	ההשפעה על הסכמי מימון	ההשפעה על מצב הנזילות	עמידה באמות מידה פיננסיות
שינויים בהסכמי חכירה	זכאות לתמיכה ממשלתית	עלויות נדרשות לשם שמירה על יכולת הייצור	ההשפעה על תשלומים והטבות לעובדים
השפעה על הכרה בהתחייבויות והפרשות	היבטי מדידה של נכסים והתחייבויות בדוחות (כגון ירידות ערך והכרה בהפסדי אשראי)		ההשפעה על מדידת מיסים נדחים

✓ השפעות על מדיניות חלוקת הדיבידנד

מוצע לבחון האם השפעות המשבר משליכות על מדיניות חלוקת הדיבידנד של התאגיד והאם נדרש עדכון למדיניות החלוקה.

✓ ניתוח מדדים תפעוליים וכמותיים עיקריים

הגילוי בדוח הדירקטוריון צריך לכלול ניתוח של המדדים התפעוליים והכמותיים העיקריים (KPI's) שהנהלה עושה בהם שימוש לצורך הערכת השפעות המשבר על הביצועים והיעדים התפעוליים של התאגיד בכללותו וככל שרלוונטי, של כל מגזר פעילות שהושפע מהותית מהמשבר.

✓ גילוי בתנאי אי וודאות

הרשות מכירה בכך שהכללת הערכות ואומדנים בקשר להשפעות משבר הקורונה על התאגיד וגיבוש תוכניות להתמודדות עמן הינה מאתגרת בתקופה זו, המאופיינת באי וודאות רבה, וכרוכה בהפעלת שיקול דעת נרחב, אולם חשיבותה למשקיעים רבה, ולפיכך על התאגיד לנקוט, בין היתר, בדרכי הפעולה הבאות:

➤ תרחישים וניתוחי רגישות

סגל הרשות מעודד גילוי אודות תרחישים המשמשים את הנהלת החברה לצורך הערכת השפעות עתידיות ומתן גילוי נאות אודות ההנחות שבבסיסן. בין היתר, יש לפרט את הנחות המפתח ושיקולי הדעת שהפעיל התאגיד שעומדים בבסיס הגילוי והטיפול החשבונאי, לרבות תחת תרחישים שונים הכוללים ניתוחי רגישות.

➤ שימוש בהגנה בעניין "מידע צופה פני עתיד"

מוצע לבחון הוספת פסקת מידע צופה פני עתיד במקרים המתאימים, וזאת בהתאם להוראות סעיף 32א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ובתנאים הקבועים בו, ובכלל זה:

- ציון מפורש לצד כל מידע צופה פני עתיד (לרבות תחזיות, הערכות ואומדנים לגבי אירועים בלתי וודאיים) כי המידע הינו מידע צופה פני עתיד;
- פירוט מקיף בדבר העובדות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס למידע;
- פירוט הגורמים העיקריים שעשויים להביא לכך שהמידע צופה פני עתיד לא יתממש (או יתממש באופן שונה מהותית מכפי שנצפה).

בהקשר זה, יוזכר כי ההגנה בדבר הכללת מידע צופה עתיד אינה חלה ביחס לתחזית, הערכה, אומדן או מידע אחר צופה פני עתיד כאמור, שיש לכלול אותם, לפי כל דין, לרבות לפי העקרונות החשבונאיים המקובלים וכללי הדיווח המקובלים, בדוחות כספיים. לפיכך, ככל הניתן, מוצע לכלול את הערכות ותחזיות ההנהלה ביחס להשלכות המשבר על פעילות התאגיד במסגרת ההסברים המובאים בדוח הדירקטוריון, תוך שימוש מתאים בהגנה כאמור.

✓ בכל הנוגע לגילוי אודות הערכות שווי, יש לציין כי דרישות הגילוי והצירוף לפי תקנה 8ב לתקנות הדוחות חלות גם ביחס להערכת שווי המבוצעת על-ידי התאגיד באופן עצמאי.

✓ בהתאם למהותיות העניין, ככל שישנם נתונים שנקבעים על בסיס עבודות חיצוניות/הערכות שווי, מומלץ להזמין את נותן העבודה/מעריך השווי ולקיים דיון (תוך מתן אפשרות להצגת שאלות) ביחס לעבודה הכלכלית/הערכת השווי, לרבות מודל ההערכה, ההנחות העיקריות שנלקחו בחשבון (בין היתר, בקשר להתמשכות המשבר/היציאה ממנו), הבסיס לאותן הנחות, ניתוחי רגישות, תרחישים נוספים שעשויים להשפיע על תוצאות העבודה הכלכלית/הערכת השווי וכיו"ב.

✓ מוצע כי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים ו/או הדירקטוריון יקיימו דיון, בהשתתפות המבקר הפנימי ורואה החשבון המבקר של התאגיד בדבר השלכות משבר הקורונה על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי

והגילוי, לאור התייחסות הרשות לכך כי המגבלות שהוטלו בעקבות המשבר והשינויים בצורת העבודה עשויים להביא לסיכונים ולפגיעה באיכות וחוזק הבקורות הפנימיות בתאגיד.

✓ **הקפדה יתרה לעניין איסור השימוש במידע פנים**

לאור השינויים החריגים והתכופים בתקופה זו של אי וודאות, וביתר שאת לאור האפשרות לדחיית מועד פרסום דוח הרבעון הראשון עד ליום 30.6.2020 (חלף יום 31.5.2020) והצטברות מידע בידי התאגיד אודות השפעות המשבר אל תוך הרבעון השני 2020, יש להקפיד על בחינה מוגברת בקשר עם קיומו של מידע פנים טרם ביצוע כל פעולה של התאגיד בניירות ערך, וככל שנדרש יש לבצע "ניקוי" של מידע הפנים.

פרסומים נוספים של הרשות

✓ **הודעה לחברות: שאלות ותשובות בקשר לתקופת משבר הקורונה**

ביום 7 במאי 2020 הרשות פרסמה שאלות ותשובות בקשר לסוגיות בהתנהלות חברות בתקופת משבר הקורונה, כדלקמן:

אפשרות הפחתת שכר דירקטורים חיצוניים ובלתי תלויים

הרשות הבהירה כי בנסיבות הנוכחיות דירקטורים חיצוניים ודירקטורים בלתי תלויים רשאים לוותר על שכרם גם בחברות שאינן מצויות בקשיים פיננסיים, ובלבד שההפחתה היא לכלל הדירקטורים (לרבות דירקטורים רגילים), ייקבע מפורשות האם מדובר בויתור בלתי חוזר או בדחיית תשלום וכי הגמול לא יפחת מהגמול המזערי לו זכאי דירקטור חיצוני לפי תקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.

תזרים מזומנים חזוי - הכללת ניתוחי רגישות אודות משתנים שאינם תלויי שוק

הרשות הבהירה כי תאגיד שנדרש לצרף גילוי בדבר תזרים מזומנים חזוי ואשר מושפע או עלול להיות מושפע בצורה מהותית ממשבר הקורונה, רשאי לכלול גם ניתוח רגישות אודות ההנחות המרכזיות העומדות בבסיס התזרים החזוי בקשר למשתנים שאינם תלויי שוק, אם סבור שמידע זה נחוץ לשם הבנת השלכות פוטנציאליות של משבר הקורונה, וכן בדבר השפעת ניתוח הרגישות על יתרת המזומנים הצפויה לתאגיד בסוף כל תקופה הנכללת בתזרים החזוי. הגילוי האמור הינו בנוסף לניתוחי הרגישות הנדרשים ביחס למשתנים תלויי שוק.

צירוף הערכות שווי שנועדו לצורך בחינת ירידת ערך של יחידה מניבת מזומנים

הרשות פרסמה הבהרה בנוגע למסמך קודם של שאלות ותשובות בדבר פרמטרים לבחינת מהותיות הערכות שווי,¹ לנוכח השלכות מגפת הקורונה על הפעילות הכלכלית בישראל ובעולם וביחס לדוחות העיתיים לרבעון הראשון לשנת 2020 בלבד, וזאת בקשר לצירוף הערכות שווי שנועדו לבחינת ירידת ערך של יחידה מניבת מזומנים.

להודעת הרשות המלאה, לחץ [כאן](#).

¹ הבהרה לעמדה משפטית 105-23 בדבר פרמטרים לבחינת מהותיות הערכות שווי - זמינה [כאן](#). עמדה משפטית מספר 105-23 - זמינה [כאן](#).

מדיניות הרשות בנוגע להנפקת אגרות חוב היברידיות

✓

ביום 6 במאי 2020 הרשות פרסמה מסמך מדיניות בנוגע להנפקת אגרות חוב היברידיות, וזאת לאחר תיקון לתקנון הבורסה ולהנחיות לפיו שאושר בחודש אפריל 2020, באופן שמאפשר הנפקה של אגרות חוב היברידיות כפוף להתקיימות תנאי סף מסוימים (נוסח התיקון לתקנון הבורסה ולהנחיות לפיו זמין [כאן](#)). במסמך המדיניות האמור, מפרטת הרשות, בין היתר, את המאפיינים הייחודיים של אגרות חוב היברידיות; תמריצים עיקריים להנפקת אגרות חוב היברידיות (ובפרט גמישות פיננסית רבה יותר ביחס לאגרות חוב רגילות, שעשויה לסייע לתאגיד המנפיק בתרחישים של מצוקת נזילות זמנית); תנאי הסף לרישום אגרות חוב היברידיות למסחר בבורסה; תנאים לתמחור נאות של אגרות חוב היברידיות; האפשרות לקביעת אופציה לביצוע פדיון מוקדם ותנאיו ועוד.

למסמך המדיניות המלא, לחץ [כאן](#).

עדכון עמדה משפטית בדבר נאותות הגילוי בדבר בטוחות ו/או שעבודים שניתנו על-ידי תאגידים מדווחים להבטחת פירעון תעודות התחייבות

✓

ביום 3 במאי 2020 פורסם עדכון לעמדת רשות מספר 29-103, ובכלל זה בנוגע לגילוי הנדרש ביחס לחברה מוחזקת שמנייתה שועבדו לטובת מחזיקי אגרות חוב, ביחס לשעבוד של חשבון עודפים (ובכלל זה תיאור המנגנון שנקבע מול הבנק באשר ליכולת התאגיד לשחרר כספים מחשבון הליווי ולהעבירם לחשבון העודפים) וביחס לשעבוד נכסים ספציפיים לטובת מחזיקי אגרות חוב, לרבות המקרים בהם יש לצרף הערכות שווי של נכסים משועבדים כאמור.

לעמדה המשפטית המעודכנת, לחץ [כאן](#).

אנו עומדים לרשותכם ומזמינים אתכם לפנות אלינו בכל שאלה והבהרה נדרשת.

* * *

המידע הכלול במזכר זה נמסר בתמצית ולמטרות אינפורמטיביות בלבד, ואין בו להוות תחליף לייעוץ המשפטי הנדרש בכל מקרה לגופו. אין המשרד מתחייב לעדכן את האמור במזכר זה או את המכותבים אליו בשינויים במצב הנורמטיבי, החוקי או אחר שיש להם השלכה על האמור במזכר זה.

בכל שאלה או צורך בהבהרה בקשר עם העניינים המפורטים במזכר זה, ניתן לפנות לאנשי הקשר שלכם במשרדנו או ל:

עו"ד הדר ציקינובסקי שהרבני
hadar.sharabani@goldfarb.com
050-7452951/03-6089999

עו"ד גור נאבל, ראש תחום שוק הון
gur.nabel@goldfarb.com
052-4000322/03-6089999